

Місячний Економічний Моніторинг України

№240, січень 2025 року

Резюме

- За поточною оцінкою ІЕД реальний ВВП зріс на 3,2% у 2024 році, однак темп приросту може бути загалом в межах 3,2%-3,7% у 2024 році залежно від внеску державного сектору.
- За оцінкою ІЕД в грудні реальний ВВП виріс на 1,4% дпр.
- У грудні Україна збільшила імпорт електроенергії у 2,6 раза дпм – до понад 430 тис. МВт-год.
- Україна з 1 січня 2025 року припинила транзит російського газу в Європу через завершення дії Угоди про взаємодію між ТОВ «Оператор ГТС України» та ПАТ «Газпром».
- У 2024 році морські порти України обробили 97,2 млн т вантажів (+57% дпр).
- «Укрзалізниця» у 2024 році перевезла 174,9 млн т вантажів (+18% дпр).
- У 2024 році експорт автомобільним транспортом склав понад 10 млн т (+5% дпр).
- Експорт у грудні впав через зменшення запасів аграрної продукції, а імпорт машин та обладнання перевищив довоєнний у доларовому виразі
- В грудні 2024 року видатки державного бюджету були рекордними та стрімко зросли завдяки міжнародній допомозі.
- Очікується, що у 2025 році найбільше фінансування надходитиме у межах механізму ERA, який сукупно передбачає допомогу від Групи Семи у сумі 50 млрд дол.
- У грудні 2024 року інфляція сягнула 12% дпр через зростання витрат виробників та поступове відновлення попиту.
- Гривня дещо ослабла до долара через високий попит, але НБУ стримував зміни курсу.

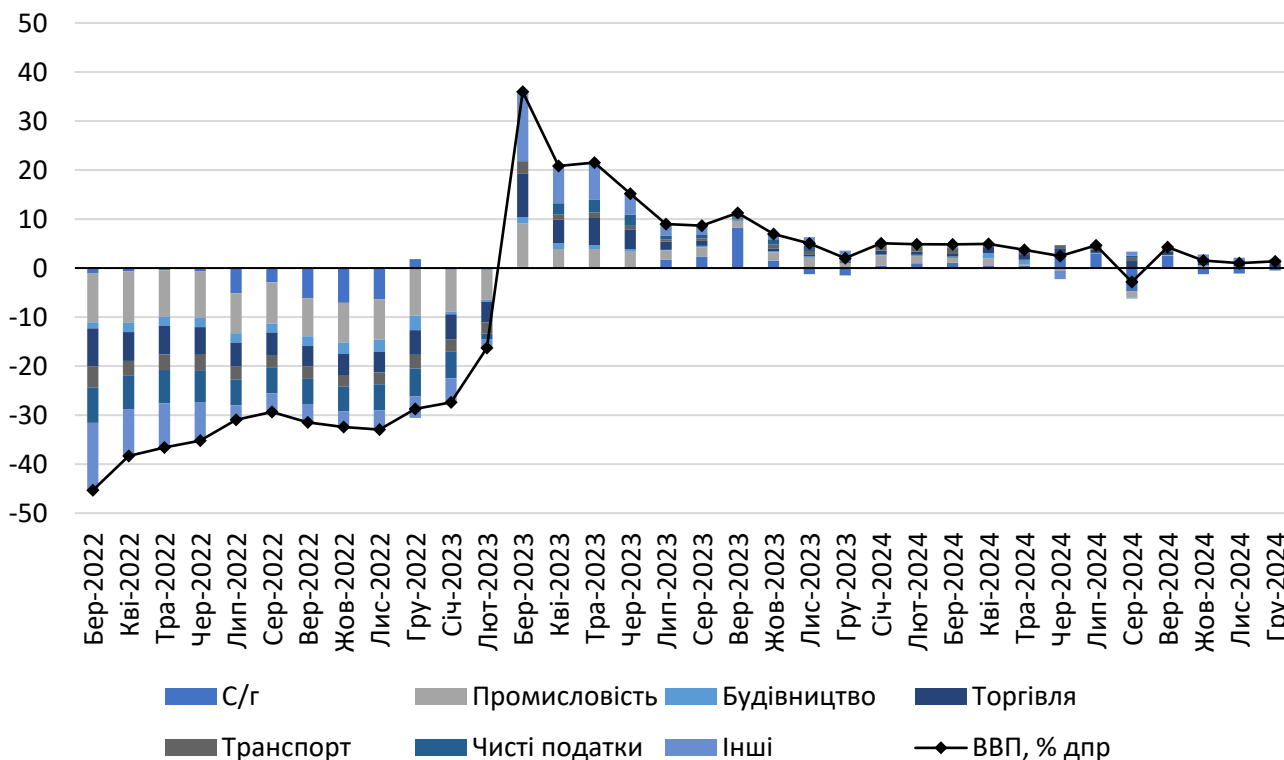
ВВП та реальний сектор: Реальний ВВП зріс за оцінкою на 3,3-3,7% у 2024 році

Оцінка ІЕД приросту реального ВВП за 3-й квартал 2024 року виявилась дуже близькою до попереднього показника Держстату: 2,1% дпр порівняно з 2,0% дпр. Водночас наші оцінки приросту реальної валової доданої вартості (ВДВ) промисловості були занадто оптимістичними порівняно з фактичними показниками промислового виробництва. Це також стосувалось будівництва. Тому ми дещо переглянули оцінки за галузями економіки за 3-й квартал та жовтень та листопад 2024 року і врахували нові дані у оцінці зростання за грудень. За оновленими розрахунками ІЕД темпи приросту реального ВВП становили: 1,5% дпр в жовтні та 1,0% дпр в листопаді.

За оцінкою ІЕД в грудні реальний ВВП виріс на 1,4% дпр. Російські обстріли промислової та енергетичної інфраструктури, наступ російських сил на фронті негативно впливали на показники розвитку промисловості в грудні. За оцінкою ІЕД виробництво електроенергії скоротилось на 5,2% дпр в грудні. Водночас реальна ВДВ в добувній промисловості, ймовірно, залишалась близькою до показника попереднього року завдяки вищому видобуванню природного газу та залізної руди, що, як і раніше, компенсувало падіння виробництва вугілля. Стабільний попит та логістичні можливості до експорту сприяли розвитку металургії (зокрема експорт готової металургійної продукції продовжував зростати). Машинобудування зростало завдяки оборонним закупівлям та зростанню експорту. В результаті за оцінкою реальна ВДВ в переробній промисловості зростає на 4,2% дпр. Завдяки вищим видаткам бюджету темпи приросту ВДВ в будівництві зростає швидше в четвертому кварталі, ніж в третьому.

Реальна ВДВ у тваринництві скорочується. Це стосується виробництва молока, кількості великої рогатої худоби тощо. Збір врожаю кукурудзи тривав, але вже невеликими темпами. За нашою оцінкою реальна ВДВ в сільському господарстві скоротилась на 3,7% дпр в грудні.

Рисунок 1: Внески до реального ВВП, в.п.

Джерело: оцінка ІЕД

Однак в грудні були рекордними видатки державного бюджету, хоча наразі ще немає повних даних про державний бюджет. Тому можливо ми не повністю врахували вплив витрат держави на результати роботи державного сектору та галузей економіки, що отримали додаткові кошти з бюджету. Це може означати, що наша оцінка реального ВВП в грудні може виявитись занадто песимістичною. Тому, в цілому, за нашою поточною оцінкою реальний ВВП зріс на 3,2% у 2024 році, однак темп приросту може бути загалом в межах 3,2%-3,7% у 2024 році.

Для точнішої оцінки результату за 2024 рік також бракує оновленої квартальної структури ВВП за 2023 рік – річні цифри Держстат досить відчутно переглянув.

Енергетика: Імпорт електроенергії в грудні виріс у 2,6 раза порівняно з листопадом

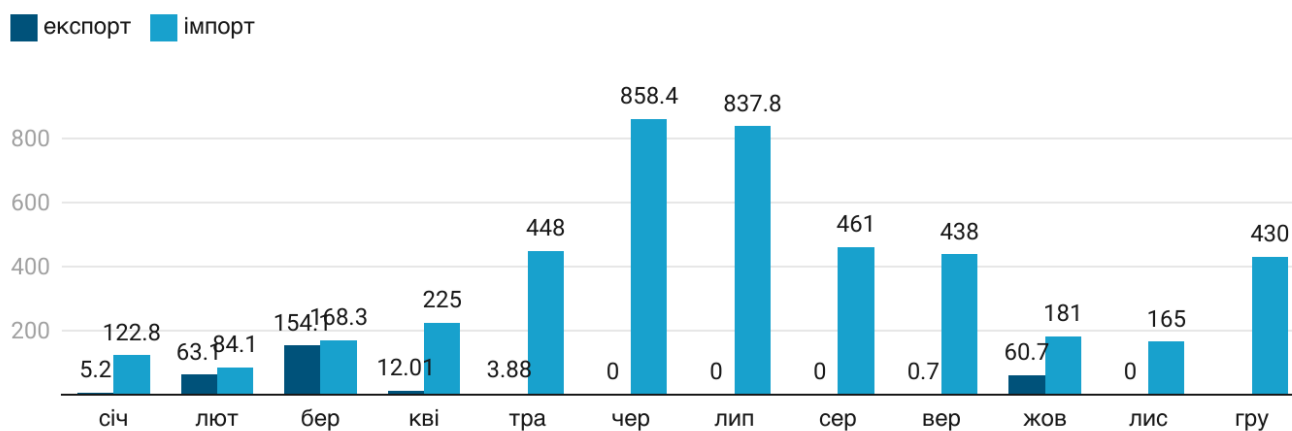
Електроенергія. Росія продовжує атакувати енергетичну інфраструктуру України. В грудні та на початку січня відбулось кілька великих атак. За повідомленнями уряду з 84 великих об'єктів «Укренерго» другим рівнем захисту (від дронів) забезпечено 69 підстанцій, тобто близько 20% великих підстанцій не мають захисту від дронів. Ще 13 об'єктів буде захищено протягом січня. Крім того, розпочалося будівництво укриттів третього рівня, які мають захистити 22 підстанції від ракетних ударів.

Мінрозвитку та Міненерго затвердили паспорти енергонезалежності для кожного регіону України. Паспорти оцінюють потенціал розвитку розподіленої генерації в регіоні та дають змогу обласним адміністраціям розробити детальні плани дій з урахуванням особливостей кожної території.

У грудні Україна збільшила імпорт електроенергії у 2,6 раза дпм – до понад 430 тис. МВт-год. А всього у 2024 році Україна імпортувала 4,4 млн МВт-год, що в 5,5 раза більше, ніж у 2023 році. Найбільшу частку у структурі імпорту у грудні зайняла Угорщина з 35%, на другому місці – Словаччина з 25%. Експорт електроенергії у 2024 році залишився майже на рівні 2023 року – 366 тис. МВт-год.

АТ «Оператор ринку» з 30 грудня закрило деякі дані про торги на ринку електроенергії (ринку «на добу наперед» і внутрішньодобовому ринку), посилаючись на воєнний стан та спроби ворога знищити енергетичну інфраструктуру. Таке рішення погіршить прозорість енергетичного сектору.

Рисунок 2: Експорт та імпорт електроенергії у 2024 році, тис. МВт-год

Примітка: Показники на основі даних про комерційні перетоки електроенергії до/з України. Дані митниці можуть відрізнятись від цих показників

Джерело: ExPro Consulting

Газ. Україна з 1 січня 2025 року припинила транзит російського газу в Європу через припинення дії Угоди про взаємодію між ТОВ «Оператор ГТС України» та ПАТ «Газпром» для фізичних точок з'єднання рф-Україна між газотранспортними системами України та рф від 30 грудня 2019 року. Відповідно, припинилось транспортування природного газу з точки входу «Суджа» на східному кордоні України до точок виходу на західному та південному кордонах. Оператор ГТС України завчасно проінформував про це міжнародних партнерів. За підсумками п'ятирічного контракту через Україну пройшло 148 млрд куб м природного газу, 66% від заброньованих потужностей, за що Україна отримала близько 195 млрд грн. Для роботи в нових умовах, Оператор ГТС домовився про збільшення гарантованих потужностей для постачання газу до ГТС України із західного напрямку. У 2024 році Україна вперше отримала гарантовані потужності з Молдови (принаймні до 7 млн куб. м на добу) для транспортування газу Трансбалканським маршрутом. Також, Оператор ГТС України домовився з оператором газотранспортної системи Польщі «Gaz-System» про бронювання гарантованих потужностей для імпорту природного газу з Польщі в Україну в обсязі близько 5,15 млн куб. м на добу.

У 2024 році українські компанії видобули 19,12 млрд куб м газу, що на 2% більше, ніж у 2023 році. Найбільшу частку видобули державні компанії: АТ «Укргазвидобування» видобула 14,55 млрд куб м газу, а ПАТ «Укрнафта» - 1,17 млрд куб м. Їх видобуток зріс на 5% та 7% відповідно. Приватні компанії видобули понад 3,4 млрд куб м, скоротивши видобуток на 8%. Подальше скорочення обсягів видобутку приватними компаніями пов'язано з блокуванням дії спецдозволів, зокрема «Укрнафтобуріння», яка не видобувала природний газ з грудня 2023 року по серпень 2024 року. Крім того, у листопаді Держгеонадра зупинила дію спецдозволів «Smart Energy».

Вугілля. Група «Метінвест» близько 20 грудня підірвала вертикальний ствол №3 шахти в селищі Піщане біля Покровська (шахтоуправління «Покровське»), щоб росіяни не могли скористатися шахтою для таємного перекидання військ. Вибухівку заклали у двох інших шахтах підприємства, які сьогодні залишаються під контролем України (в Котлиному та Удачному). 14 січня «Метінвест» повідомив, що роботу Покровської вугільної групи (входять шахтоуправління «Покровське» і Свято-Варваринська збагачувальна фабрика) призупинили у зв'язку зі зміною ситуації на лінії фронту, дефіцитом електроенергії та погіршенням ситуації з безпекою.

За даними уряду, Україна має на складах ТЕС понад 3 млн т вугілля, що є рекордним показником. Перед початком попереднього опалювального сезону 2023-2024 років в жовтні 2023 року загальний рівень запасів вугілля для електростанцій оцінювався приблизно у 1,3 млн т. Водночас металургійні підприємства відчувають дефіцит коксівного вугілля для виробництва сталі та збільшили його імпорт.

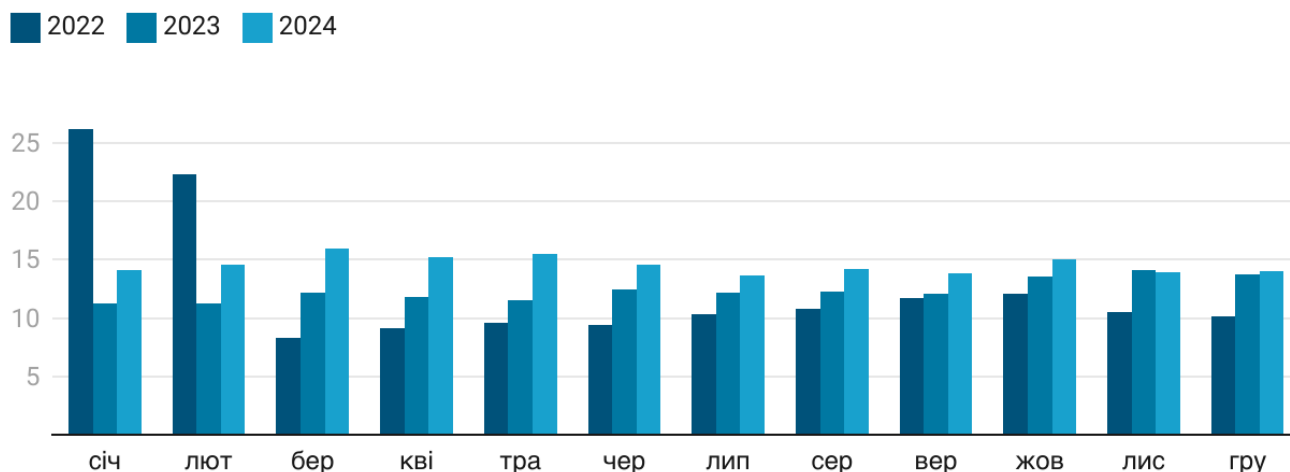
Транспорт: Морські порти лідують в експортному перевезенні вантажів у 2024 році

Морський транспорт. У 2024 році морські порти України обробили 97,2 млн т вантажів (+57% дпр). Основу вантажообігу за цей період становили зернові (60,3 млн т) та рудні вантажі (18,5 млн т). Найбільше вантажів обробив порт «Південний» – 35,55 млн т, на другому місці «Чорноморськ» – 26,04 млн т, на третьому – порт «Одеса» з 18,30 млн т.

Українським коридором у 2024 році було транспортовано 79,9 млн т вантажів, із них 76,4 млн т на експорт. За час роботи українського морського коридору через нього пройшло 3138 суден. Відповідно, через порти дунайського кластера у 2024 році було оброблено 17,3 млн т вантажів, що на 46% менше, ніж у 2023 році, коли було перевалено 32 млн т.

Залізничний транспорт. «Укрзалізниця» перевезла в грудні 14 млн т вантажів, що на 1% більше, ніж в листопаді, та на 2% більше, ніж в грудні 2023 року. Експортні перевезення до західного кордону у грудні склали 2,4 млн т, +1% дпм. Перевезення в напрямку морських портів становили 4,9 млн т (зростання на 19% дпм). Найбільше було перевезено до портів та кордону руд (3 млн т), зерна та борошна (2,7 млн т) та чорних металів (0,5 млн т).

Рисунок 3: Перевезення вантажів залізницею, млн т

Джерело: «Укрзалізниця»

Всього у 2024 році «Укрзалізниця» перевезла 174,9 млн т вантажів, що на 18% більше, ніж у 2023 році. Перевезення в напрямку західного кордону за рік скоротилися на 9% до 30,9 млн т, а до портів зросли у 2,4 раза і досягли 53,8 млн т. Перевезення в імпортному сполученні зросли на 41% до 9,6 млн т, а внутрішні перевезення скоротилися на 6% до 80,2 млн т.

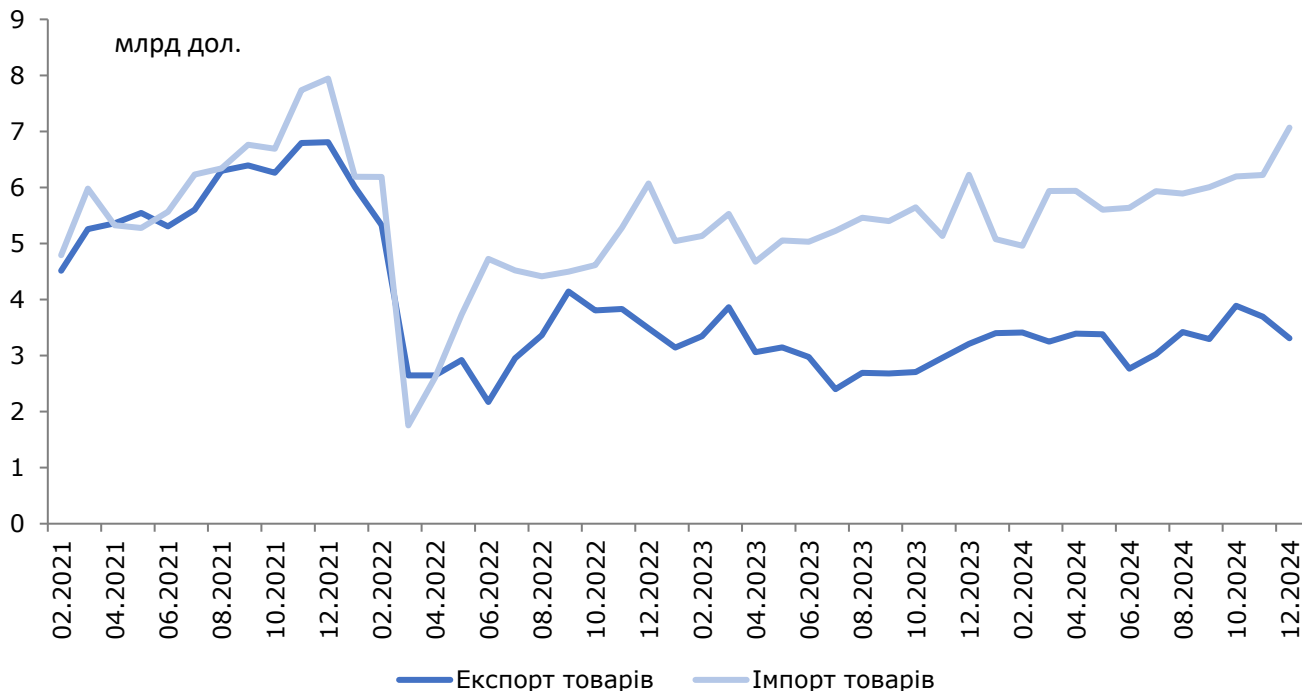
Автомобільний транспорт. У 2024 році експорт автомобільним транспортом склав понад 10 млн т на 14,7 млрд дол. США, що на 5% більше, ніж у 2023 році.

Вантажні перевізники отримують дозволи на перевезення до інших країн на 2025 рік. У 2025 році продовжує діяти Угода між Україною та ЄС про вантажні перевезення автомобільним транспортом, якою запроваджена лібералізація двосторонніх та транзитних перевезень. Втім дія Угоди не поширюється на перевезення українськими перевізниками, що не завершуються та починаються в Україні, тобто між країнами ЄС або між країнами ЄС та третіми країнами. На 2025 рік, як і в 2024 році, обмін дозволами з Польщею не проводився, а тому перевезення з третіх країн виконуються з використанням ліцензій ЄКМТ. На 2025 рік також не здійснюватиметься обмін дозволами з Австрією, Бельгією, Італією та Нідерландами. Україна отримала дозволи Болгарії, Естонії, Норвегії, Словаччини, Словенії, Туреччини, Угорщини, Чехії та Киргизстану, очікуються дозволи Азербайджану, Казахстану та Узбекистану.

Зовнішня торгівля: Експорт у грудні знизився, а імпорт зростає

Експорт товарів у грудні знизився порівняно із листопадом, але залишився близьким до середнього показника цього року. Він склав 3,31 млрд дол. США. Зокрема експорт агропродукції зменшився до 2,01 млрд дол. порівняно з 2,31 млрд дол. у листопаді. Так, відчутно впав експорт пшениці, сої, соняшникової олії та ріпаку, а експорт кукурудзи дещо зріс. Це, ймовірно, відображало зменшення запасів в Україні та нові вимоги до експорту деяких видів агропродукції.

Рисunek 4: Торговля товарами України, млрд дол. США

Джерело: Державна митна служба України

Експорт продукції металургії припинив падіння і склав 325 млн дол. у грудні, але залишався нижчим за середній минулого року. Це відповідає динаміці виробництва сталі в Україні. Також змінилась структура експорту продуктів зі сталі на користь більш перероблених продуктів. Експорт мінеральних продуктів зріс до 313 млн дол., що стало найвищим показником з травня, внаслідок вищого експорту залізної руди. Експорт продукції машинобудування та інших промислових товарів впав у грудні, ймовірно, через сезонне зниження попиту.

Імпорт товарів у грудні сягнув 7,07 млрд дол. США, що відображало сезонне зростання імпорту на фоні поступового зростання споживчого імпорту. Імпорт машин та обладнання склав майже

2,75 млрд дол., тоді як в грудні 2021 року цей показник був на рівні 2,45 млрд дол. Відновлення довоєнних обсягів імпорту машин та обладнання відображало значні обсяги імпорту енергетичного обладнання та імпорту, призначеного на фронт, як-от безпілотників чи автомобілів для військових потреб. Також за три роки поступово відновлювався попит та зростали імпорتنі ціни. Імпорт харчових продуктів зріс порівняно зі попереднім місяцем на фоні дефіциту окремих товарів в Україні та сезонного попиту. Також зріс імпорт продукції хімічної промисловості, в тому числі ліків.

Фіскальна політика: Рекордні видатки та міжнародна допомога в грудні

За попередніми даними, доходи державного бюджету у грудні зросли до 470 млрд грн завдяки збільшенню доходів до загального фонду та вищим надходженням до спеціального фонду. При цьому, ймовірно, що велика частка доходів спеціального фонду пояснюється врахуванням військової допомоги.

Доходи до загального фонду державного бюджету склали 286 млрд грн (у листопаді – 220 млрд грн, у жовтні – 129 млрд грн). Це зумовлено кількома важливими причинами. Передусім гранти становили 134 млрд грн (в еквіваленті). Також з грудня набули чинності зміни до Податкового кодексу, які були покликані збільшити доходи бюджету для фінансування оборони та безпеки. Так, в грудні військовий збір було підвищено з 1,5% до 5%, що сплачуються з доходів фізичних осіб, включаючи заробітну плату (при цьому, запровадження військового збору для ФОП на спрощеній системі оподаткування було відтерміновано на 1 січня 2025 року). Також високими були доходи від податку на прибуток підприємств (ПнПП) у розмірі 19,8 млрд грн, що пов'язані з підвищенням ставки цього податку для банків з 25% до 50% та фінансових установ з 18% до 25%. Також зростали доходи з податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), частина надходжень якого на додачу до військового збору також йде до державного бюджету, через сплату бонусів та компенсацій (останні зокрема сплачувались за невикористану річну відпустку).

Подальше сильне споживання сприяло валовому надходженню внутрішнього ПДВ у розмірі 42,9 млрд грн (+28% дпр). При цьому також зростало і відшкодування від ПДВ до 17,3 млрд грн, що відчутно вище середньорічної суми. Рекордними були надходження ПДВ на імпорт – 42 млрд грн (+17,7% дпр), що пов'язано зі зростанням імпорту.

Хоча доходи суттєво зросли в грудні, вони виявились на 36% нижчими за планові. Це пов'язано з особливостями бюджетного планування, оскільки планові показники грудня враховують недовиконання планових доходів за попередні місяці. При цьому, однією з причин невиконання доходів у 2024 році було набрання чинності змінами до Податкового кодексу з грудня 2024 року та січня 2025 року, а не жовтня, оскільки Президент підписав відповідний законопроект лише через півтора місяця після схвалення парламентом. Також меншим за очікуваний був оподаткований імпорт, що частково пов'язано зі запровадженими влітку пільгами на імпорт енергообладнання та оснащення.

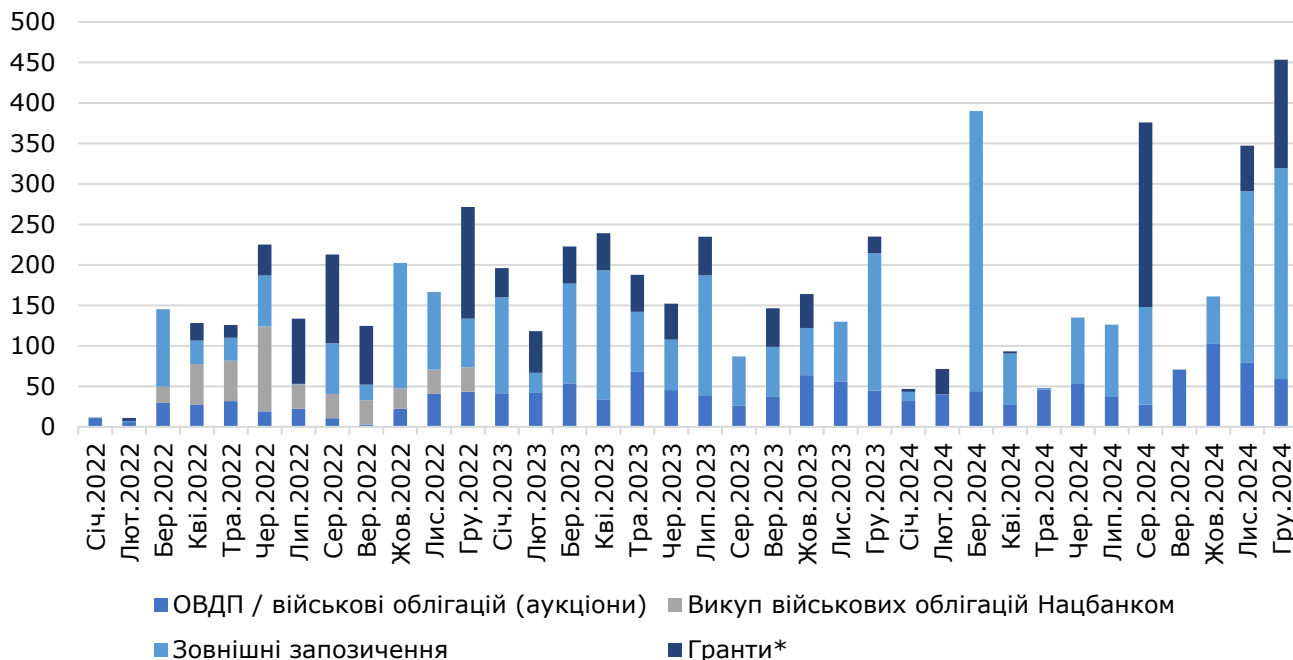
В грудні до бюджету надійшли не лише гранти, але й високі позики. В результаті уряд профінансував в грудні рекордні видатки. Видатки загального фонду державного бюджету становили рекордні 490 млрд грн (у листопаді – 340 млрд грн), що на 22% більше за показник грудня 2023 року. Сукупні витрати державного бюджету становили близько 680 млрд грн. Такі видатки дозволили уряду майже виконати річний показник сукупних видатків – недовиконання становило менше ніж 2% від плану. Однак для детальнішого аналізу потрібно дочекатись детальних цифр.

В грудні Україна отримала рекордний обсяг міжнародної допомоги – 9,4 млрд дол. США (в еквіваленті). Так, через затримку у виконанні одного з індикаторів Плану України, Україна отримала транс від ЄС у межах Ukraine Facility лише в грудні, а не в листопаді: 4,1 млрд євро (4,4 млрд дол. в еквівалент), з яких 1,5 млрд євро було грантом. Успішний шостий перегляд програми МВФ дозволив отримати 1,1 млрд дол. від МВФ. Також надійшло майже 4,0 млрд дол. через Світовий банк: перший мільярд доларів від США за механізмом ERA, які погашаються коштом доходів від заморожених російських активів, 465 млн дол. бюджетної підтримки від США межах PEACE, 1,1 млрд дол. у формі позики за DPL (під гарантії Японії та Великої Британії) та 1,5 млрд дол. за гарантіями Японії.

В грудні обсяг розміщення внутрішніх державних облігацій знизився з 79 млрд грн у листопаді до 59 млрд грн у грудні. Загалом у 2024 році Міністерство фінансів розмістило ОВДП на суму

618 млрд грн, погасило 383 млрд грн і виплатило трохи більше ніж 200 млрд грн у вигляді процентних платежів. Отже, дефіцит у 2024 році було профінансовано за рахунок міжнародної допомоги. Він був нижчим за план, оскільки в планових показниках бюджету вся сума міжнародної допомоги була записана як фінансування (позики), тоді як велика частина надійшла у формі грантів. Так, у 2024 році міжнародна допомога становила 41,7 млрд дол. (в еквіваленті), з яких 12,6 млрд дол. надійшло у формі грантів.

Рисунок 5: Фінансування та гранти, які надійшли в державний бюджет, млрд грн

Примітка: * гранти є частиною доходів бюджету, які обліковуються за кодом 42000000 «Офіційні трансферти від ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ».
Джерело: Мінфін

2025: Очікується, що у 2025 році найбільше фінансування надходитиме у межах механізму ERA, який сукупно передбачає допомогу від Групи Семи у сумі 50 млрд дол. Частково ця допомога буде використана на військові витрати, тому фінансування потреб, не пов'язаних з обороною, буде нижчим.

ЄС вже надав Україні 3 млрд євро у межах ERA в січні. США вже перевели 20 млрд дол. на рахунок Світового банку, що гарантує їхню доступність, навіть якщо політика нового президента зміниться (1 млрд дол. вже був виплачений у грудні). Зокрема 15 млрд дол. будуть витрачені в межах проекту PEACE на покриття зарплат вчителів, держслужбовців, медиків та працівників ДСНС а також ряду соціальних виплат

Однак у разі відсутності або значного скорочення військової допомоги США, інші країни-учасниці ERA можуть бути змушені додатково фінансувати військові закупівлі України.

Також очікується, що Україна отримає 12,5 млрд євро у межах Ukraine Facility за умови вчасного виконання всіх показників Плану України. Фінансування з боку МВФ має становити 2,7 млрд дол. за умови виконання всіх структурних критеріїв.

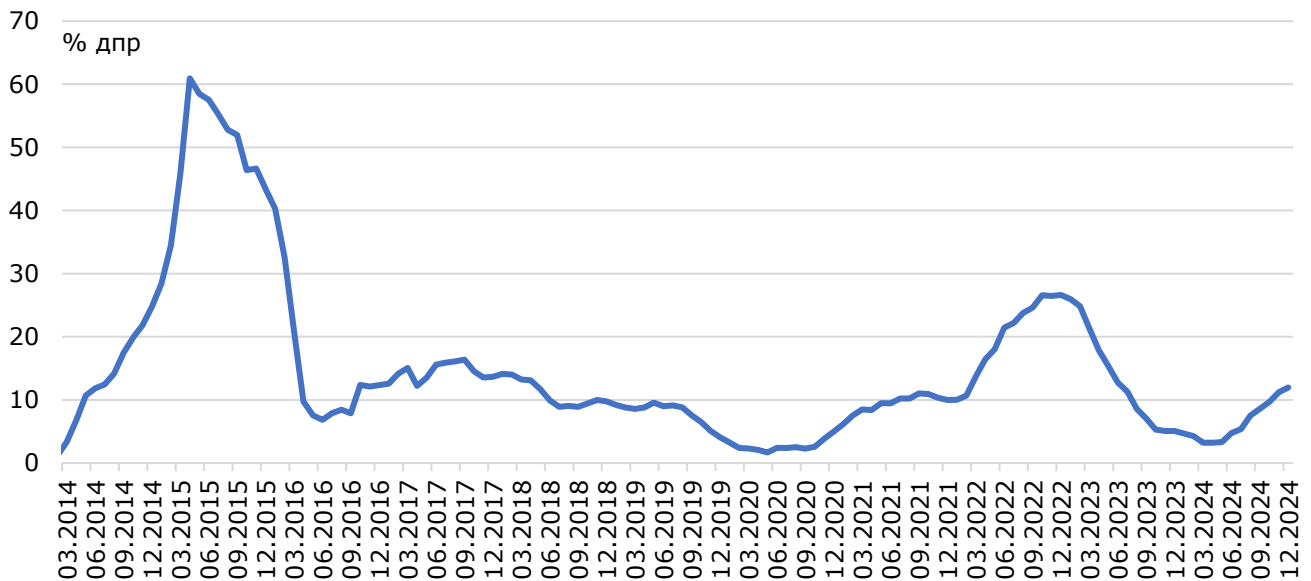
При цьому, уряду варто буде заощаджувати міжнародну допомогу у 2025 році, оскільки вже домовлене фінансування на 2026 рік залишається дуже низьким. Тому дискусії щодо використання заморожених російських активів (а не лише прибутків від них) для допомоги Україні після 2025 року мають продовжуватися.

Інфляція: Споживча інфляція сягнула 12% дпр

У грудні інфляція вчергове прискорилась у річному виразі: цього разу до 12% дпр. Зростання цін у 2024 році насамперед відображало вищі витрати виробників та торгових мереж, гірший урожай цього року та, ймовірно, певне відновлення торгових націнок на фоні відновлення споживчого попиту. Найвідчутнішим було зростання цін на продовольчі товари: із тих груп

товарів, ціни на які оприлюднює Держстат, лише м'ясо, сало, цукор та алкоголь подорожчали за рік менш як на 10%. Ціни на деякі овочі, в тому числі на картоплю, капусту та моркву, зросли у 2-3 рази (в середньому на 48% дпр). Тут поєдналися такі чинники, як нижчий урожай, зростання витрат, більший попит та вищі ціни на експорт.

Рисунок 6: Інфляція споживчих цін

Джерело: Держстат

Втім також відчутно зросли ціни на послуги на фоні зростання витрат на працю та енергію. Тут теж зростання цін на більшість послуг перевищило 10% або було близьким до 10% за виключенням послуг, ціни на які регулює держава. Менше зростали ціни на непродовольчі товари попри високу частку імпорту та знецінення гривні до долара більш як на 10%. Це, ймовірно, відображало високу конкуренцію за досі обмеженого попиту в тому числі внаслідок збільшення частки онлайн-покупок.

У місячному виразі інфляція сповільнилась до 1,4% дпм, що стало найменшим показником за чотири останні місяці. Втім за 17 місяців з квітня 2023 року до серпня 2024 року місячна інфляція лише раз перевищила 1% дпм через різке підвищення тарифу на електроенергію. Певне сповільнення місячної інфляції передусім відображає менше зростання цін на овочі та спад цін на яйця після різкого зростання у минулі місяці. Також традиційно у грудні знизилась ціни на зимовий одяг та взуття. Втім зростання цін на інші товари та послуги переважно продовжувалось через чинники, які ми розглянули вище.

Монетарна політика та обмінний курс: Ставка підвищилась, гривня ослабла

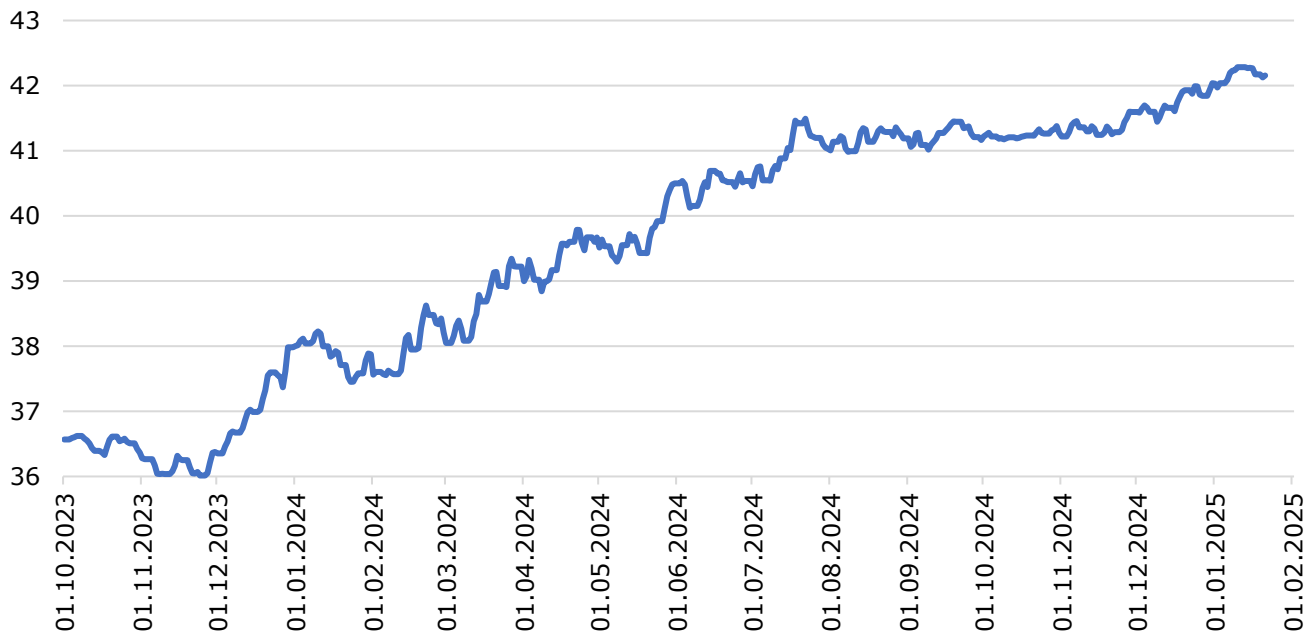
Монетарна політика. Оприлюднені підсумки дискусії щодо нещодавнього підвищення ставки до 13,5% річних (про що ми писали у [попередньому випуску](#) МЕМУ) показують, що думки членів монетарного комітету НБУ щодо реагування на прискорення інфляції розійшлись. Більшість членів комітету підтримали помірне підвищення ставки на 0,5 п.п. зокрема через ознаки сповільнення споживчого попиту. Двоє учасників дискусії підтримали більш рішучий крок про підвищення ставки на 1 п.п. Втім ще двоє членів комітету виявились оптимістами і висловились за збереження ставки незмінною попри вищу за прогнози інфляцію і попередні сигнали НБУ про ймовірне підвищення ставки. розійшлись думки щодо майбутнього шляху процентних ставок до кінця року, хоча більшість схилились до продовження підвищення ставок на найближчих засіданнях. Це свідчить про значну невизначеність щодо майбутніх кроків НБУ.

Обмінний курс. У грудні та першій половині січня гривня поступово ослаблювалась до долара США: з 41,6 грн за дол. на початку грудня до 42,1-42,3 грн за дол. у середині січня. Це відображало високий попит на долари через зростання імпорту та інших зовнішніх платежів у грудні та сповільнення експортних надходжень. Попит на валюту підтримували високі бюджетні витрати у грудні. НБУ утримував курс від більшого руху через рекордні інтервенції і витратив у грудні понад 5,3 млрд дол. на підтримку курсу, а у першій половині січня (2-16 січня) орієнтовно майже 2,3 млрд дол.

Міжнародні резерви НБУ сягнули до 43,8 млрд дол. у кінці 2024 року з 39,9 млрд дол. попри високі інтервенції. У грудні Уряд залучив майже 9,1 млрд дол. від донорів у чистому вигляді в тому числі від ЄС, США та МВФ. Втім ці залучення розраховані на покриття потреб Уряду не тільки за грудень, а й наступні кілька місяців. Тому у наступні місяці резерви НБУ ймовірно будуть меншими, але залишаться на безпечному рівні.

Рисунок 7: Офіційний курс гривні до долара США (грн за дол. США)

Примітка: Зауважимо, що значення обмінного курсу на рисунку починаються з 36 грн за дол. США.
Джерело: НБУ

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
E-mail: institute@ier.kyiv.ua
<http://www.ier.com.ua>

Застереження

Ця публікація була підготовлена Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій. Її зміст є виключною відповідальністю Інституту економічних досліджень і політичних консультацій. МЕМУ має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.